

קטע מתוך ספרו של אורי אבנרי, "הצד השני של המטבע", 1950

זשהפכה לאחר מכן לפלוגת-קומנדו ממונעת, על גבי ג'יפים וחלים. אבנרי כתב את הספר, כפיגנזן שז' דיווח יבש וחסרירגשות, כדי להמחיש את מוראות המלחמה בצורה בלתיאמצעית (ראה "הנדון"). לדמויות המופיעות בספר ניתנו כינויים והפרטים שונן, כדי למנוע את הזיהוי.

זהו קטע מסיפרו של אורי אבנרי, "הצד השני של המטבע", שיצא לאור באביב 1950. אף שהספר כתוב כמעט ספרותי, אין זה אלא ספר זיכרונות, שבו תיאר המחבר את מזחמת תש"ח כפי שראה אותה, כחייל כפולוגה ב' של גדוד 54 (חטיבת גיבעתי), שזכתה כמהלך המלחמה בתואריההצ' שיינות "שועלי שימשון". היתה זאת פלוגה שהחזה את דרכה כחי"ר,

פירותיו של

פועל מילחמה

לנו לדפוק את כל הגברים מבני 15 ומעלה. הערבים המטונפים אפילו לא ברחו. הם עוד לא הכירו אותנו. או אני נכנס לבית אחד ומוציא איזה ערבי מטונף ש' נראה כמו בן 50. אז ילדה בת 15 מחזיקה אותי ומת' חילה להתחנן שלא אשכיב אותו מפני שהוא האבא שלה." "או מה עשיתי?" שואל הצו"ק בסקרנות.

"מסרתי את האבא לחבר אחר וחזרתי אל הקטנה. בהתחלה היא לא רצתה, ונשכה אותי בידיים, אבל כש' כיוונתי אליה את הרובה היא שתקה. היא היתה מלוכ' לכת גורא, אבל היה לה גוף נהדר, לגמרי מפותח. כמו אצל אשה. חבל שהייתי צריך להרוג אותה אחר-כך." "מה? הרגת אותה?" הצו"ק מאוכזב. כאילו קיווה לפגוש את הילדה בעצמו.

"גועל-נפש!" מעיר טרון. "גם כן מעשהגבורה!" "היתה לי ברירה?" מצטדק קבאב. "אתם לא יודעים מי היה או מפקד-הפלוגה שלנו. החמור הזה, עדי, היה בחור נהדר, אבל בעניינים כאלה היה משוגע. הוא נש' בע לנו לפני הפעולה שיתקע כדור בכל מי שיגע בנשים. אמרו לנו להשכיב רק את הגברים. לוא היתה הקטנה רצה אליו ומקימה צעקה היה עושה לי משפט צבאי!" "אני לא הייתי עושה את זה," קובע טרון. "לדפוק ילדה ואחר-כך להרוג אותה, זה כבר יותר מדי!"

"רק אל תעשה את עצמך צדיק," תוקף אותו קבאב. "אתה חושב שאני לא יודע שכולכם חולמים לפני כל התקפה לתפוס בחורה ערביה?" "פשוט אין הזדמנות," מעיר הצו"ק בצער. "עכשיו הן תמיד בורחות לפני. אם כבר נשארתי מישהי אז זו זקנה כמו באלדאבה." "אבל איך שהגוף שלה קפץ לשנחצ'ה תקע לה את הכדורים," נזכר קבאב. "עם אקדח כזה אפשר להרוג שלושה חמורים בכדור אחד."

נחצ'ה מסתכל בפאראבלום שלו, כאב בכנו הבכור. "קודם רצו לתת לי מאוזר מחורבן. אבל אני ראיתי את הפר הזה, אז אמרתי להם — או זה או כלום. או הם נתנו לי אותו."

"חמור!" אומר ג'מוס. "מאוזר הרבה יותר טוב. לא

של הישישה. נחצ'ה עמד לפניו וניפנף את אקדחו מול פניה.

"האת מאסארי! האת מאסארי!" צעק, כרוב הבחור רים, האמין גם הוא כי לכל ערבי אוצר גנוז, קבור אי שם באדמה.

"מאפיש, יא חווא'ה," יללה הזקנה בקול בכיני. "פי! פי!" קרא נחצ'ה בכעס וירה ארבעה כדורים לתוכה. הכדורים הקפיצו את גופה המצומק שנשאר יושב בפתח נשען אל המשקוף. כך ישבה, מתה, באותה צורה שישבה כשראינוה לראשונה...

עתה מתבייש נחצ'ה במעשהו ואינו רוצה שזיכורוהו. אצלו זה תמיד כך. אין הוא מסוגל לרצוח בפשטות. לשם הגנה, כמו קבאב, ולהרגיש את עצמו כגיבור שתרם את תרומתו למאמץ המלחמה. מדי פעם, אחרי שרצת פלאח או שבו, הוא משתדל לשכוח את מעשהו ומתרגז כש' מזכירים אותו.

אולם קבאב אינו מוכן להניח לו. נחצ'ה הוא, אינט' לינגט', בעל משרד גדול, ורצח זה גורם לו, לקבאב, סיפוק רב. אם אדם כזה מסוגל לרצוח פלאחים, משמע

"פי! פי!" צועק קבאב ורועד מצחוק. "האת מאסא-רי! פי! פי!"

אנחנו יושבים במחנה, בקנטינה של חילה-האוויר. ה' קנטינה הגדולה שלנו נמצאת בבסיס הקרבי, יחד עם מטה הגדוד, השירותים וכל הפלוגות. במחנה שלנו אין כלום, אפילו הבחורות ניצלו את העדרו של המג'ד והס' תלקו לתל-אביב. לא היתה לנו ברירה אלא להיכנס לקנטינה של חילה-האוויר. נכנסנו כולנו יחד, שמונה-עשר איש, הקמנו רעש גדול ותפסנו מקום במרכז החדר. מלב' דנו נמצאים במקום רק כמה מאנשי חילה-האוויר, שאנו מתיחסים אליהם כאל משתמטים. אנחנו שונאים את אנשי-האוויר, מפני שבגללם גרשו אותנו מן הצריפים היפים שהיינו שוכנים בהם לפני שהוקם חיל ארוז זה. "היי, הבא בירה!" צועק נחצ'ה, כדי להסיח את דעתו של קבאב.

המוכר מעווה את פרצופו. "זאת קנטינה של חיל-האוויר," הוא מודיע בבוז. "אנחנו לא נותנים כלום לאנשי שים מחילה-הרגלים!"

"באמת לא?" שואל נחצ'ה. קולו עדין ורך, אנו נהנים בחשאי, כשנחצ'ה משתמש בקול עדין זה הריהו זומם משהו.

"לא!" איש הקנטינה מגלה גרגר אבק על חולצתו הנקיה ומסלק אותו בתנועת-יד רבת-משמעות.

"חבל," אומר נחצ'ה.

איש הקנטינה מתכווץ במהירות הבזק, נחצ'ה שלף אקדח גדול. שלושת הכדורים יוצרים משולש של חורים בתקרת-העץ.

"מיקבץ!" קובע נחצ'ה בסיפוק. כאילו היה נמצא במטווח.

איש הקנטינה רותח. פניו עורן חיזורות. "אני אודיע על זה למפקדי המחנה!" הוא צורח. "הם כבר ידפוקו אתכם!"

"תחוב אותם בתחת," מציע נחצ'ה ומשחק בניצרת האקדח. "אבל לפני זה תביא לנו בירה, שלושים וששה בקבוק!"

"מהר!" תובע קבאב. "אחתי-שתים!"

"ושיהיו קרים!" מוסיף הצו"ק.

איש הקנטינה מביא את הבקבוקים.

"פי! פי!" מתפרץ קבאב מחדש. "האת מאסארי! פי! פי!"

"אתה כבר שוב מחחיל?" מתרגז נחצ'ה. הבוקר התקפנו את אלדאבה. היתה זאת כמעט הצגת קולנוע. כמה קצינים, אורחים וקציני-התרבות עלו על מגדלי-המים של הקיבוץ הסמוך כדי לחזות במחזה. אנחנו התפרסנו בשורה רחבה, עשרה מטרים בין גיפ לגיפ, ודהרנו לקראת הכפר. תוך כדי דהרה ירינו אלפי כדורי רים. קשה לירות במקלע תוך כדי נסיעה, ביחוד מתוך המקלע האחורי אשר לועו שלו נמצא בין אוזניהם של הנהג והמקלען הקדמי. בשעת הנסיעה נשמט המקלע מתוך ידיו של נחצ'ה והכדור עבר בין רגליו של טרון, שישב לפניו.

בכפר עצמו לא מצאנו אף נפש חיה אחת. הפלאחים ברחו כשראו אותנו מרחוק. בפתחיהם של כמה בתים עוד בערו פרימוסים ופחמים. הפרענו להם בארוחת הר צהריים.

משועממים במקצת עברנו את הסימטאות הצרות, אשר הגיפים הצליחו רק בקושי לעבור בהן. חלמנו על ארוחת הצהרים שנאלץ ברחובות ועל המקלחות במחנה. אחרי פעולות קטנות מסוג זה אנחנו רגילים "להיעלם" לכמה שעות, בדרך חזרה אל הבסיס הקרבי.

פתאום ראינו אדם. זה היה מוזר מאד, לראות אדם חי במקום כזה. הרגע היסטני. היתה זאת אשה זקנה, לפחות בת 80. עטופה בסחבות, שישבה בפתח ביתה. בברחם מכפריהם משאירים הפלאחים תמיד את הזקנים והעיוורים מאחריהם.

אנחנו בגיפ הראשון, עצרנו מיד. החלפנו מבטים. "לא כדאי," השיב סאנשו על השאלה שלא נשאלה. בפיתח הרחוב שמנו לב שהגיפ השני בו ישבו נחצ'ה, טרון וג'מוס, לא בא אחרינו. בעמל רב הפנינו את הגיפ שלנו, וחזרנו על עקבותינו. הגיפ השני עמד ליד ביתה

• בימים ההם עדיין לא השתמשו במושג שקי"ם. "קנטינה" היא מונח שבא מהצבא הבריטי.

שני מיקלעים מוכנים לירי: גיפ של השועלים בפעולה

הייתי נותן את הכלי שלי בשביל שלושה פאראבלומים. ג'מוס מקנא בנחצ'ה. הוא היה הראשון שהביא אקדח לפלוגה, ובעצם היה הוא אבי אופנת האקדחים. יום אחד חזר מחופשה כשמאוזר ענק תלוי מחגורתו וכמעט מסיר מעליו את המכנסיים. הוא טוען שקיבל אותו מהקיבוץ שלו כמתנה, אך קרוב לוודאי שחשב אותו ממחסן הקרי בוצ. במשך זמן מה עמד המאוזר שלו במרכז ההתעניינות הפלוגתית, אולם כאשר הופיע נחצ'ה עם הפאראב' לוס נדחק המאוזר לפינה. הכל מסכימים שהפאראבלום הוא יותר יפה.

מאז התחיל מירוץ-האקדחים. נקבע' חוק אילם — אין זה נאה לאיש הפלוגה להתהלך בלתי-מאוקדח. למג'ד אין אקדח. גם לסמג'ד אין אקדח. אולם לרוב אנשי הר' פלוגה נמצאו במרוצת הימים אקדחים מסוגים שונים ומתקופות שונות — החל מן האקדח החלוד של טרון, אשר השמועה אומרת שמתושלח עצמו השתמש בו לרא' שונה, וכלה בוובלי המבריק של נחמיה הנהג, שעבר מה ירושה לסאנשו כשנחמיה נפצע. לא חשוב כמעט מה טיב האקדח ומה מוצאו, כל עוד יוצא הכדור בצד הנכון ונשמע רעש הגון, הרי כבודו מובטח.

היו גם אומללים אחדים שמאמציהם עלו בתוהו, ושר' נידונו לקיום שפל של פולטארים חסרי-אקדחים. אחדים מהם, כמו נינו המנוח, נכנעו למרי גורלם ואף ניסו להי' עמיד פנים שחצניים, כאילו כל העניין הוא למטה מכוב' דם. אולם גורלו של הצו"ק שלנו הפך לטרגדיה. הוא

שגם הוא, קבאב, שאיננו אלא פועל במוסך, יכול עוד להימנות על האנשים ההגונים.

לכאורה אי-אפשר לכעוס על נחצ'ה. אין הוא אשם. תאוות-הרצח תוקפת אותו כמחלה, והוא חסרי-ישע לעיר מתה. חוץ מזה הוא בחור כהלכה. לעולם לא ישאיר חבר פצוע בשדה. האם לא ירד במשלת 125 כרגע הנורא ביותר מן הגיפ, במרכז העמדות המצריות, כדי להעמיס עליו את הגוויה של נינו? ביחס לקבאב אינני בטוח כל כך. לא הייתי רוצה לצאת איתו, לבדו, לסיור מאחרי קייה-האויב.

"מה יש?" שואל קבאב. "אתה מתבייש שהשכבת את הערביה הסרוחה הזאת?"

"די כבר! מה אתה חולם כל היום על ערביות?" טרון יוצא להגנתו של נחצ'ה. "השניים הם 'זוג', אף כי, כרגיל, אין כל דמיון ביניהם.

"מה אתה מתערב?" פונה אליו קבאב. "הרי לך אין דם להשכיב אפילו ערבי אחד!"

טרון מתרגז. "לי אין דם? אני יכול להרוג לך כפר שלם אם אני רוצה."

האמת היא, כמובן, שאלטו אין דם להרוג ערבים מחוץ לקרב. עם כל עוצמת הגופנית יש לו לב רך מדי, והוא מתבייש בזה מאד.

"מה אתם יודעים?" ממשיך קבאב בקול חולם. "אתם זוכרים שכבשנו את אבו-שובאק, בהתחלת המלחמה?"

לא, אתם לא הייתם שם. הייתי או בפלוגה א', אמרו